

P J E R L E M E T R
Ogledalo naših muka

S francuskog prevela
Olja Petronić

**Čarobna
knjiga**

Za Paskalin.

Katrin i Alberu, sa zahvalnošću i ljubavlju.

၁

„Za sve što se dešavalo kriv je bio neko drugi.“

Vilijam Mekilvani, *Ledlo*

„Gde god da čovek ide, nosi sa sobom svoj roman.“

Benito Peres Galdos, *Fortunata i Hasinta*¹

„Da biste snažno dirnuli, potrebno je da prikazete velika nezadovoljstva, rane i mrtve.“

Kornej, *Slučaj Horacije*

---

¹ Preveo Dalibor Soldatić, dva toma, Partenon, Beograd 2015, 1. tom, str. 62.

6. april 1940.

1

Oni koji su mislili da će rat uskoro početi odavno su se umorili, a gospodin Žil prvi među njima. Više od šest meseci nakon opšte mobilizacije, gazda kafe-restorana *La petit boem* je, obeshrabren, prestao u to da veruje. Lujza ga je tokom smene čak čula kako obznanjuje da zapravo „u taj rat niko nikad nije zaista verovao“. Po njemu taj sukob nije bio ništa drugo do ogromno diplomatsko pogađanje na nivou Evrope, uz spektakularne rodoljubive govore i gromoglasne objave, dakle jedna džinovska partija šaha u kojoj je opšta mobilizacija bila tek dodatna opsena. Jeste da je tu i tamo bilo nekoliko mrtvih – „Nema sumnje više nego što nam kažu!“ – ono komešanje u Saru, u septembru, koje je života koštalo dve ili tri stotine duša, ali najzad, „Nije to rat!“, govorio je provukavši glavu kroz kuhinjska vrata. Gas-maske, koje su dobili u jesen a sada su ležale zaboravljene u uglu kredenca, postale su predmet podsmeha u karikaturama. U skloništa se silazilo fatalistički, kao da se želi zadovoljiti neki prilično jalov ritual, bile su to uzbune bez aviona, rat bez borbi koji se razvukao. Jedina opipljiva stvar bio je neprijatelj, uvek isti, onaj sa kojim smo razmenjivali obećanja da ćemo se klati po treći put za pola veka, ali koji takođe nije izgledao oran da se bezglavo upusti u tuču. Do te mere da je generalštab u proleće dozvolio vojnicima na frontu... (tu je gospodin Žil prebacivao krpu u drugu ruku i kažiprstom upirao u nebo kako bi podvukao besprimerenost situacije)... da gaje povrtnjake! „Pa vi vidite...“, uzdicao je.

Isto tako, stvarni početak neprijateljstava, iako se odigrao na severu Evrope, predaleko za njegov ukus, vratio ga je u sedlo. Vikao je svakome ko je želeo da ga čuje „kako Saveznici upravo praše Hitlera

kod Narvika, neće ovo dugo potrajati“, a pošto je procenio da je ta priča završena, mogao je ponovo da se usredsredi na omiljene uzroke svog nezadovoljstva: inflaciju, cenzuru u dnevnim novinama, dane bez aperitiva, zavetrinu u koju su sklonjeni oni pošteđeni ratovanja, autoritarizam područnih službenika ambasada² (a naročito onog tupana Frobervila), satnicu prekida vatre, cenu uglja – ni prema čemu nije imao milosti, izuzev strategije generala Gamlena, koja je, smatrao je, bila bez premca.

– Ako dođu, doći će preko Belgije, to se zna. A mogu vam reći da ih tamo čekamo!

Lujza, koja je nosile tanjire sa prazilukom u sosu od sirćeta i papcima u saftu, primetila je sumnjičav izraz na licu jednog gosta koji je mrmljao:

– Zna se, zna se...

– Ma daj! – vrisnuo je gospodin Žil vraćajući se prema šanku. – Pa otkud misliš da će doći?

Jednom rukom je pomeo sve stalke za tvrdo kuvana jaja.

– Ovde imaš Ardene: nemoguće proći

Mokrom krpom je je nacrtao veliki polukrug.

– Ovde imaš liniju Mažino: nemoguće proći I otkud misliš da dođu?

Ostaje samo Belgija!

Kad je završio demonstraciju, nagnuo se prema kuhinji gundajući.

– Nije potrebno biti general da se to razume, boga mu jebem...

Lujza nije slušala nastavak razgovora zato što njena briga nije bilo strateško gestikuliranje gospodina Žila, nego doktor.

Tako su ga zvali, govorili su „doktor“ u tih dvadeset godina koliko je svake subote dolazio da sedne za isti sto, pored izloga. Sa Lujzom nikad nije razmenio više od nekoliko reči, uvek vrlo ljubaznih, dobar dan, dobro večer. Pristigao bi oko podneva, seo sa novinama u rukama. Iako nikad ne bi odabrao ništa osim deserta dana, za Lujzu je postalo

² Francuske ambasade po celom svetu imaju područne službenike koji su zaduženi da prenose savete i uputstva ambasade francuskim građanima koji su upisani na njihovom području, kao i da prenose ambasadi informacije o osobama koje su u teškoj situaciji (povređa, bolest, starije osobe, itd.). – *Prim. prev.*

pitanje časti da primi njegovu narudžbinu, koju je izricao ravnim i tihim glasom, „Klafuti, da“, rekao bi, „To je savršeno“.

Čitao je vesti, gledao u ulicu, jeo, praznio karaf, pa bi, oko dva sata, onda kad bi Lujza brojala novac, ustao, presavio *Pari soar* i ostavio ga na uglu stola, spustio napojnicu u tacnicu, pozdravio se i otišao iz restorana. Čak i prošlog septembra, kada je u kafe-restoranu vladala velika pometnja zbog opšte mobilizacije (gospodin Žil je tog dana bio u velikoj formi, čovek bi stvarno poželeo da mu poveri upravljanje generalštabom), doktor ni za jotu nije promenio svoj ritual.

I najednom, četiri nedelje ranije, dok mu je Lujza donosila krem brile sa anisom, osmehnuo joj se, nagnuo se prema njoj i izneo molbu.

Da joj je predložio seks, Lujza bi spustila tanjir, ošamarila ga i mirno se vratila poslu. Gospodin Žil bi zbog toga bio spreman da izgubi najstariju stalnu mušteriju. Ali nije bilo tako. Predlog jeste bio seksualne prirode, da, naravno, ali bio je... Kako da kažem...

„Da vas vidim nagu“, rekao je mirno. „Samo jednom. Samo da vas gledam, ništa više.“

Lujza, bez daha, nije znala šta da odgovori; porumenela je kao da je nešto pogrešila, otvorila usta, ali ništa nije izašlo. Doktor se već vratio svojim novinama, a Lujza se pitala da nije sanjala.

Tokom čitave smene mislila je samo na tu neobičnu ponudu, raspoloženje joj se kretalo od nerazumevanja do gneva, ali je zbrkano osećala da je pomalo kasno, da je morala odmah da se nacрта pored stola sa pesnicama na kukovima i da podigne glas, uzme goste za svedoke, da ga postidi... Bes je rastao u njoj. Kada joj je jedan tanjir iskliznuo i razbio se o pločice, to je bio okidač. Jurnula je u salu.

Doktor je bio otišao.

Njegove novine ležale su presavijene na rubu stola.

Besno ih je podigla i bacila u kantu za smeće. „Svašta, Lujza, šta te spopalo?“, šokirao se gospodin Žil, koji je doktorov *Pari soar* i zaboravljene kišobrane smatrao korisnim smećem.

Izvadio je novine iz kante i poravnao ih dlanom gledajući Lujzu uvređeno.

Lujza je bila tinejdžerka kada je počela da radi subotom u restoranu *La petit boem*, u kojem je gospodin Žil bio vlasnik i kuvar. Bio je to snažan čovek sporih pokreta, velikog nosa, sa džunglom od dlaka u ušima, malo uvučene brade i prosedim gustim brkovima koji su mu padali preko usta. Neprestano je nosio patofne neodredive starosti, a crna, okrugla beretka obmotavala mu je lobanju, niko nije mogao da se pohvali da ga je video gologlavog. Kuvao je za tridesetak usta. „Pariska kuhinja“, govorio je podižući kažiprst, do toga je mnogo držao. I to jedno jelo „kao kod kuće, ako hoće da biraju, gosti samo treba da pređu ulicu“. Njegova delatnost bila je pomalo obavijena velom tajne. Niko nije shvatao kako je taj teški i spori čovek, koga su, po opštem utisku, neprestano vidali za šankom, uspevao da pripremi toliko obroka takvog kvaliteta. Restoran je uvek bio pun, mogao je da radi i uveče i nedeljom, pa čak i da se proširi, što je gospodin Žil uvek odbijao. „Kada se vrata otvore previše, nikada se ne zna ko će ući“, govorio je, dodajući: „Znam ja o tome ponešto...“, zagonetnu rečenicu koja bi ostajala da visi u vazduhu kao kakvo proročanstvo.

Nekad davno predložio je Lujzi da mu pomogne u sali, one godine kada mu je žena, koje se više niko nije sećao, otišla sa sinom kafedžije iz Ulice Markade. Ono što je bilo tek komšijska usluga nastavilo se dok je Lujza studirala na Učiteljskom fakultetu. A zatim, pošto je posao dobila u blizini, u državnoj školi u Ulici Damremon, nije nimalo promenila svoje navike. Gospodin Žil joj je plaćao na ruke, obično zaokružujući sumu na višu deseticu, a to je radio sa mrzovoljnim izrazom na licu, kao da mu je ona to tražila, a on joj nerado udovoljava.

Činilo joj se da je doktora oduvek poznavala. Isto tako, nije joj toliko nemoralno izgledalo to što je želeo da je vidi голу koliko činjenica da ju je gledao kako raste. U njegovoj molbi je, po njenom mišljenju, bilo nečega incestuoznog. Povrh toga, upravo je bila izgubila majku. Zar se takvo nešto predlaže siročetu? U stvari, gospođa Belmon je umrla sedam meseci ranije, a Lujza već dobrih šest nije više nosila crninu. Napravila je grimasu pred tako neubedljivim argumentom.

Upitala se šta li starcu poput njega može biti u glavi da bi pozeleo da je vidi голу. Razodenula se i stala pred podno ogledalo u svojoj sobi. Imala je trideset godina, ravan stomak, nežni svetlokestenjasti trougao. Okrenula se na stranu. Nikad nije volela svoje grudi, smatrala ih je premalima, ali je mnogo volela svoje dupe. Imala je trouglasto lice svoje majke, visoke jagodice, blistavo plave oči i lepa, blago ispupčena usta. Paradoksalno, te putene usne bile su prvo što biste videli na njoj, iako nije bila nasmešena, a ni brbljiva, nikad to nije bila, čak ni kao dete. U kvartu su njenu ozbiljnost uvek pripisivali iskušenjima kroz koja je prošla – otac poginuo 1916. godine, stric godinu dana kasnije, a depresivna majka je vreme uglavnom provodila na prozoru, zureći u dvorište. Prvi muškarac koji je lepo pogledao Lujzu bio je veteran iz Velikog rata kome je pola lica otkinuto u eksploziji granate, pa vi vidite kakvo je to detinjstvo.

Lujza je bila lepa devojka, ali nikad spremna da to prizna. „Ima ih na desetine lepših od mene“, ponavljala je sebi. Imala je uspeha kod momaka, ali „sve devojke imaju uspeha, to ništa ne znači“. Kao nastavnica, bez prestanka je odbijala nasrtaje kolega i direktora (kad nije đaćkih roditelja) koji su pokušavali da je uhvate za zadnjicu u hodniku, u tome nije bilo ničega neuobičajenog, tako je bilo svuda. Nikad joj nije nedostajalo udvarača. Među njima, Arman. Tri godine. Vereni, kako i priliči, molim! Lujza nije bila od onih koje svoju reputaciju serviraju komšijama na tacni. Njena veridba je bila đavolska priča. Gospođa Belmon je mudro prepustila uzde Armanovoj majci – prijem, posluženje, blagoslov, više od šezdeset zvanica i gospodin Žil, u svom fraku (Lujza je kasnije saznala da ga je iznajmio u prodavnici dekora i pozorišnih kostima, sve mu je bilo premalo osim pantalona koje je neprestano podizao kao kada izlazi iz svoje kuhinje) i lakovanim cipelama u kojima su mu stopala izgledala mala kao u Kineskinje, gospodin Žil dakle, koji je glumio domaćina pod izgovorom da je zatvorio restoran kako bi ponudio svoju salu. Lujzu nije bilo briga, žurilo joj se da ode u krevet sa Armanom jer je sa njim želela bebu. Koja nikad nije stigla.

Priča se razvukla. U kvartu nisu shvatali u čemu je stvar. Na kraju su počeli da gledaju verenike srdito, sumnjičavo, tri godine su zajedno a ne venčavaju se, to ne biva. Arman ju je zaprosio, navaljivao je, Lujza je čekala da joj prestane menstruacije da bi rekla „da“, pa je odlagala svakog meseca. Većina devojaka je molila Boga da ne zatrudni pre braka, a sa Lujzom je bilo obrnuto, nema bebe, nema venčanja. Ali beba nikako da stigne.

Lujza je pokušala poslednji put, očajna. Pošto nisu mogli da imaju dece, otišli bi po jedno u sirotište, nesrećnika ne nedostaje. Arman je to doživeo kao uvredu svojoj muškosti. „Zašto da ne pokupimo psa koji kopa po kantama za smeće. I on je potrebit“, rekao je. Razgovor je izmakao kontroli, i to se ponavljalo, svađali su se kao bračni par. Na dan kad je bilo reči o usvajanju, Arman je, besan, otišao kući i nije se vratio.

Lujza je odahnula zato što je mislila da je greška u njemu. A kako je samo taj raskid odjeknuo u kvartu! „Pa šta“, vikao je gospodin Žil, „ako se malo ne dopada. Hoćete da je udate protiv njene volje?“ Ali je odveo Lujzu u stranu: „Koliko ti je godina, Lujza? Dobar je tvoj Arman, šta još hoćeš?“, ali sve to je govorio baršunastim, gotovo oklevajućim glasom, i dodao: „Beba, beba, ma doći će ona! Za te stvari treba vremena!“, pa se vratio u kuhinju, „Samo bi još nedostajalo da mi ne uspe bešamel...“.

Kod Armana je najviše žalila za bebom koju joj nije podario. Ono što je do tada bilo samo neispunjena želja postalo je opsesija. Počela je da želi bebu po svaku cenu, bilo kakvu, čak i ako joj donese nesreću. Pri pogledu na odojče u kolicima stezalo joj se srce. Proklinjala je, mrzela sebe, budila se uz trzaj, sigurna da je čula neko dete kako plače, žurno ustajala iz kreveta, sudarala sa nameštajem, trčala u hodnik, otvarala vrata, njena majka je govorila, „Sanjala si, Lujza“, pa bi je zagrlila i odvela do kreveta kao da je još devojčica.

Kuća je bila tužna kao groblje. Najpre je zaključala vrata sobe koju je nameravala da uredi za tu bebu. Potom je odlazila da spava u njoj, ležeći na podu samo sa pokrivačem, krišom od majke, koja se nije dala prevariti.

Gospođa Belmon, koju je kćerkinja grozničavost rastuživala, često ju je stezala u naručje, milovala je po kosi, govorila da razume, da rađanje dece nije jedini način da se uspe u životu; lako je bilo njoj koja ih je imala.

„To je veoma nepravедno“, priznavala je Žana Belmon, „Ali... možda priroda želi da tom detetu najpre pronađeš tatu.“

Naivna je bila ta formulacija, Majka Priroda, sva ta zbrka koja joj je išla na živce u školi...

„Da, znam, to te nervira. Hoću da kažem... Često je bolje stvari raditi po redu, eto. Pronaći čoveka, a zatim...“

– Imala sam ga!

– Očigledno nije bio pravi.

Onda je Lujza pronalazila ljubavnike. Krišom. Tu i tamo je spavala sa muškarcima koji nisu imali veze sa njenim kvartom, sa njenom školom. Ako bi joj neki mladić namignuo u autobusu, odgovorila bi onoliko diskretno koliko je moral dozvoljavao. Dva dana kasnije bi zatvorila oči, usredsređena na pukotine na tavanici, stenjala i, koliko sutradan, stala da čeka sledeću menstruaciju. Misleći na to dete, ponavljala je sebi „Moći će sve da mi radi“, kao da će obećanje golgote olakšati njegov dolazak. Bila je svesna da je obolela od hronične bolesti, to ju je opsedale.

Vratila se u crkvu da pali sveće, ispovedila je nepostojeće grehe kako bi zaslužila iskupljenje, sanjala da doji. Kada bi joj neki od ljubavnika usnama obuhvatio bradavicu, rasplakala bi se i ošamarila ga, svakog od njih. Pokupila je maće i bila veoma zadovoljna što je tako čisto; vreme je provodila u brisanju, ribanju, provetravanju, bila je to sebična životinja, odmah je postala debela, zahtevna, upravo ono što joj je bilo potrebno da plati zbog umišljene greške koju je mislila da je počinila time što je neplodna. Žana Belmon je govorila da je ta mačka zlo, ali nije učinila ništa protiv njenog prisustva.

Iskrpljena tom trkom, Lujza je odlučila da ode lekaru. Presuda je pala, to neće biti moguće, neki problem sa jajovodima, posledica

ponovljenih upala, tu se nije moglo ništa. Pogodilo se da je mačka iste večeri pregažena ispred *La petit boem*, hvala bogu, rekao je gospodin Žil.

Lujza je odustala od muškaraca i postala naprasita. Noću je udarala glavom o zidove, počela je da mrzi sebe. U ogledalu je videla kako joj se na licu pojavljuju neprimetni tikovi, kako se pojavljuje onaj kruti, nervozni, razdražljivi i napeti izraz žena iz kojih izvire frustracija što nisu rodile decu. Druge oko nje, kao što je Edmond, njena koleginica, ili gospođa Kroaze, koja je držala prodavnicu duvana, nije bilo briga što nisu majke. Lujza se pak osećala poniženom.

Njen potisnuti gnev plašio je muškarce. Čak se ni gosti u restoranu, koji se ranije nisu ustručavali, više nisu usuđivali da je okrznu između stolova. Bila je hladna, suzdržana. U školi su je iza leđa zvali „Dokonda“, i to ne od milja. Ošišala se na veoma kratko da bi kaznila svoju ženstvenost, da bi bila nedostupna. Paradoks je time postao još veći, zato što je sa takvom frizurom bila lepša nego ikada. Ponekad se plašila da će uzeti decu na zub, da će završiti kao gospođa Geno, ona luda koja je pred tablu izvodila svojeglave dečake i skidala im gaće, a na odmorima je neposlušne devojčice slala u ćošak i držala ih tamo sve dok se ne upiške u gaćice.

Dok je stajala naga pred ogledalom, Lujzi su se takve misli vrtele po glavi. Možda zato što više nije imala nikakve odnose sa muškarcima, najednom je postala svesna da joj je, koliko god nemoralan bio, doktorov predlog laskao.

Sledeće subote je ipak odahnula. Bez sumnje je i on shvatio nepriličnost situacije i nije ponovio molbu. Ljubazno se osmehnuo, zahvalio za uslugu, za karaf i zaronio u *Pari soar* kao i obično. Lujza, koja ga nikada nije zaista pogledala, iskoristi to da ga detaljno osmotri. Prethodne nedelje nije odmah reagovala zato što u njemu nije bilo ničega sumnjivog ni zabrinjavajućeg. Markantno lice, izduženo i umorno. Zbog njega je izgledao kao da mu je sedamdeset godina, ali ona nikada nije bila

nadarena za to, često je grešila. Mnogo kasnije setiće se da je pomislila kako u njemu ima nečega etrurskog. Ta reč ju je iznenadila, nije bila uobičajena za nju. Htela je da kaže „rimskog“, zbog snažnog i malo povijenog nosa.

Gospodin Žil, uzbuđen veću da bi komunistička propaganda uskoro mogla da podleže smrtnoj kazni, predlagao je da se debata proširi („Ja bih i njihove advokate poslao na giljotinu... Ma dajte, to je istina, šta sad!). Lujza je raspremala susedni sto kad je doktor ustao da krene.

– Daću vam novac, naravno, reći ćete mi koliko želite. I ponoviću, želim jedino da vas gledam, ništa drugo, nema nikakvog razloga da se bojite.

Zakopčao je poslednje dugme kaputa, stavio šešir, osmehnuo se i mirno izašao nakon što je kratko mahnuo gospodinu Žilu, koji je bio na bekstvu Morisa Torea („Sigurno je u Moskvi ta životinja! Klupko, kad vam ja kažem, klupko!“). Zatečena tim vaskrsenjem u koje više nije verovala, Lujza umalo nije ispustila poslužavnik. Gospodin Žil podiže pogled.

– Nešto nije u redu, Lujza?

Čitave naredne sedmice bes je rastao u njoj, reći će ona toj matoroj budali šta misli. Čekala je subotu sa gnevnom nestrpljenjem, ali kad je videla da ulazi u restoran, izgledao joj je tako star, tako slab... Tokom čitave smene tražila je pravu reč, razlog iz kojeg je njen bes tako oslabio. Stvar je u tome da je bio siguran u sebe. Činilo se da nikad ni nije posumnjao da ju je njegova ponuda uznemirila. Osmehnuo se, naručio kolač dana, pročitao novine, jeo, platio i, na odlasku:

– Jeste li razmislili? – upitao je tiho. – Koliko želite?

Lujza je pogledala u gospodina Žila i postidela se što tako šapatom razgovara sa starim doktorom kod ulaznih vrata.

– Deset hiljada franaka – dobacila je kao uvredu.

Porumenela je. Bila je to ogromna, neprihvatljiva suma.

On je klimnuo glavom kao da kaže „razumem“. Zakopčao je kaput, stavio šešir.

– Dogovoreno.

Potom je izašao.

Gospodin Žil je upitao:

– Da nemaš neki problem sa doktorom?

– Ne, zašto?

Neodređena kretnja. Ne, ni zbog čega.

Veličina sume ju je uplašila. Završila je smenu, pokušala da napravi spisak onoga što bi mogla sebi da priušti sa deset hiljada franaka. Shvatila je da će pristati da joj jedan muškarac plati da se razodene. Kao prava kurva. Ta konstatacija joj je prijala. Bila je u skladu sa slikom koju je imala o sebi. U nekim drugim trenucima, u želji da se umiri, razmišljala je da to što će se pokazati naga nije ništa gore nego kod lekara. Jedna njena koleginica je pozirala na nekoj likovnoj akademiji, izgleda da je to bilo samo dosadno, pre svega se bojala da će se prehladiti.

A deset hiljada franaka... Ne, nemoguće, nije to moglo biti samo za razodevanje. Mora da želi još nešto. Za tu cenu mogao je da dobije... Ali Lujza nije imala pojma šta jedan muškarac može da zahteva za takvu sumu.

Možda je doktor razmišljao na isti način zato što to više nije pomenuo. Prošla je jedna subota. Potom još jedna. Pa treća. Lujza se pitala da li je zahtevala previše novca, da li je potražio neku drugu, uslužniju devojkicu. To ju je uzrujalo. Zatekla je sebe kako njegov tanjir spušta pomalo grubom kretnjom, kako ispušta kratak grleni zvuk kada joj se on obrati, ukratko, kako postaje ona vrsta konobarice koju bi prezirala kada bi bila gost.

Završavala je smenu i sunderom brisala sto. Odatle se videla fasada njene kuće, u slepoj ulici Pers. Na čošku je ugledala doktora kako puši cigaretu poput nekoga ko sasvim strpljivo čeka.

Razvlačila je što je duže mogla, ali koliko god vremena utrošili na njega, posao uvek ima kraj. Navukla je kaput, izašla. Maglovito se nadala da se doktor umorio, ali znala je da od toga neće biti ništa.

Prišla mu je. On joj se ljubazno osmehnuo. Izgledao joj niži nego u restoranu.

– Gde želite da se to odigra, Lujza? Kod vas? Kod mene?

Kod njega svakako da ne, previše je rizično.

Ni kod nje, uostalom, kako bi izgledala? Komšije... Gotovo da ih nije imala, ali bilo je to pitanje principa. Stoga, ne.

Predložio je hotel. To je bilo kao javna kuća, pristala je.

Mora da je predvideo takav odgovor, budući da joj je pružio stranicu iz beležnice.

– Petak, može? Oko osamnaest časova? Rezervisaću na ime Tirjon, piše na papiru.

Vratio je ruke u džepove.

– Hvala što ste pristali – dodao je.

Lujza je na trenutak stajala s papirom u ruci, pa ga je gurnula u torbu i otišla kući.

Ta sedmica je za nju bila prava golgota.

Da ide, da ne ide, menjala je mišljenje deset puta na dan, dvadeset puta noću. A ako, uprkos svemu, stvari pođu po zlu? Adresa je bila adresa jedne ustanove u XIV arondismanu, Hotel *Aragon*, otišla je tamo u četvrtak, da vidi. Bila je baš ispred njega kada su zaurale sirene. Uzbuna. Pogledom je potražila sklonište.

– Dođite...

Gosti su izlazili iz hotela jedan za drugim, teškim i ljutitim korakom, a jedna starica je uhvati za ruku, to je tu, vrata pored. Stepenište je vodilo u podrum, upalili su sveće. Niko se nije začudio što ona ne nosi gas-masku sa remenom, svaka druga osoba u podrumu nije je imala. Mora da je to bio hotel sa polupansionom, ljudi su se poznavali. U početku su odmeravali Lujzu, ali ubrzo je čovek kojem se stomak prelivao preko pantalona izvukao karte za igru, jedan mladi par je izvadio tablu za igru dame, pa se više niko nije zanimao za nju. Samo je hotelijerka, žena neodredivih godina sa ptičjom glavom, kosom sumnjivo crnom kao da je perika, sa tvrdim, čeličnosivim pogledom, umotana u čipkasti crkveni veo, krhka i mršava – kada je sela, Lujza je pod tkaninom njene

haljine nazrela šiljata kolena – jedino je hotelijerka uporno gledala u nju, tamo sigurno nisu često vidali nova lica. Uzbuna nije potrajala, pa su izašli. „Prvo dame“, rekao je debeli čovek, osećalo se da istu tu rečenicu izgovara svaki put, da na taj način ima utisak da je džentlmen. Lujzi se niko nije obratio. Zahvalila je hotelijerki koja ju je gledala kako se udaljava, Lujza je osećala njen pogled, ali kad se osvrnula, ulica je bila prazna.

Sutradan su sati proleteli ludačkom brzinom. Odlučila je da ne ide, ali se, kada se vratila iz škole, obukla. I u sedamnaest i trideset napustila svoje prebivalište, sa strahom u stomaku.

Na samim vratima vratila se u kuću, otvorila fioku u kuhinji, dograbila nož za meso i gurnula ga u ručnu torbicu.

Na recepciji hotela vlasnica ju je prepoznala i iznenadila se.

– Tirjon – rekla je Lujza jednostavno.

Starica joj pruži ključ i pokaza na stepenište.

– 311. Na trećem.

Lujzi se povraćalo.

Sve je bilo mirno, tiho. Nikad nije ušla u hotel, na takva mesta se nije išlo u porodici Belmon, bilo je to mesto za bogate, konačno, za druge, za one koji su išli na odmor ili su živeli u duhu vremena. „Hotel“ je bio egzotična reč, sinonim za palatu ili, ako bi se izgovorila na određen način, sinonim za bordel, dva mesta na koja nijedan Belmon ne bi otišao. A Lujza je bila upravo tu. Tepih u hodniku bio je pohaban, ali čist. Zadihana od penjanja, malo se zadržala pred vratima, prikupljajući hrabrost da pokuca. Negde se začu buka, ona se uplaši, dograbi kvaku, okrete je, uđe.

Doktor je bio u kaputu, sedeo je na krevetu, kao u čekaonici. Bio je miran, Lujzi se učinio užasno starim i bila je sigurna da neće morati da se posluži nožem.

– Dobro večer, Lujza.

Njegov tihi glas. Nije mogla da odgovori, grlo joj se vezalo u čvor.

U sobi se nalazio krevet, te stočić, stolica i komoda na kojoj je videla debeli koverat. Doktor je jednostavno dopustio da mu na usnama zatreperi blagonakloni osmeh, malo je nagnuo glavu, kao da želi da je umiri, ali ona se više nije plašila.

Na putu tamo donela je neke odluke. Pre svega, reći će mu da će raditi samo ono što je prikladno, ne dolazi u obzir da je dodiruje, ako je u tome stvar, odmah će otići. Zatim, prebrojaće novac, nije želela da je izradi... Ali sada, u toj premaloj prostoriji, shvatila je da je scenario koji je zamislila neprimenljiv, da će se sve odigrati jednostavno, mirno.

Premeštala se s noge na nogu i, pošto se ništa nije događalo, bacila je pogled na koverat da u tome potraži ohrabrenje, koraknula unazad, okačila kaput o kuku pričvršćenu za vrata, izula cipele i, nakon blagog oklevanja, skinula haljinu prekrstivši ruke iznad glave.

Volela bi da joj pomogne, da joj kaže šta da radi. U sobi je vladala mračna, brujeća tišina. Na trenutak je pomislila da će se onesvestiti. Ako bi joj pozlilo, da li bi on iskoristio priliku?

Ona je stajala, a on sedeo, ali taj položaj joj nije davao nikakvu prednost. Njegova snaga ležala je u inertnosti.

Bilo mu je dovoljno da je gleda, čekao je.

Iako je ona bila u donjem vešu, činilo se da je njemu, budući da je držao ruke u džepovima kaputa, bilo hladno.

Da bi se smirila, tražila je poznate crte gosta kog je poznavala, ali nije uspela.

Nakon jednog ili dva duga minuta neprijatnosti i zato što je svakako valjalo nešto uraditi, ukrstila je ruke iza leđa i skinula grudnjak.

Čovekov pogled pope se do njenih grudi, kao privučen svetlošću i, iako mu se nijedna crta nije pomerala, učini joj se da mu na licu razaznaje neku vrstu uzbuđenja. I sama pogleda u svoje grudi, njihove ružičaste krugove oko bradavica, bilo je to nekako neodređeno bolno.

Poželela je da završi s tim. Stoga se odlučila, skinula gaćice i ostavila ih na podu. Ne znajući šta da radi sa rukama, ponovo ih je stavila iza leđa.

Starčeve oči se, kao veoma nežno milovanje, polako spustiše do dna njenog stomaka. Prođe nekoliko dugih sekundi. Bilo je nemoguće odgonetnuti šta on oseća. Samo mu je na licu i na čitavoj pojavi lebdelo nešto neodredivo i beskrajno tužno.

Intuitivno je shvatila da mora da se okrene. Možda je poželela da pobegne od te situacije u kojoj je bilo nečega srceparajućeg.

Zavrtela se na levoj nozi, na trenutak zagledala u gravuru sa nekakvim morskim prizorom koja je stajala malo ukoso od nje i krasila zid iznad komode. Učinilo joj se da oseća njegov pogled na zadnjici.

Neki ostatak obzira probudi u njoj bojazan da on pruža ruku, pokušava da je dodirne, pa se okrenula prema njemu.

On je upravo izvadio pištolj iz džepa i pucao sebi u glavu.

Lujzu su zatekli kako čuču gola, zanemela, i grčevito drhti, dok je na krevetu starac, ležeći na boku, izgledao kao da se prepustio kratkom snu, podigavši stopala nekoliko centimetara iznad poda. Samo što se od iznenađenja što se Lujza okrenula prema njemu bez sumnje pomeo, pa je malo spustio oružje kada je pucao. Pola lica bilo mu je otkinuto, a na prekrivaču je rasla mrlja od krvi.

Pozvali su policiju. Izronivši iz susedne sobe, jedan gost je dotrčao. Pošto je mlada žena koju je zatekao bila gola kao od majke rođena, nije znao gde da je uhvati. Ispod ruku? Za noge? U maloj prostoriji se osećao snažan miris spaljenog baruta, ali na njega je utisak ostavila sva ta krv, bila je prekrivena njome.

Pokušavajući da ne gleda prema krevetu, čučnuo je pored Lujze, spustio joj ruku na rame, pomislio kako je ledeno, kao da je od kamena, ali ona je drhtala u trzajima, kao rublje na jakom vetru.

Dohvatio ju je najbolje što je mogao, ispod pazuha, uspeo da je uspravi, uloživši svu snagu u pokušaj da je spreči da se sruši.

– Hajte – rekao je – biće u redu...

Spustila je pogled prema starcu opruženom na krevetu.

Još je disao. Kapci su mu se otvarali i zatvarali, zurio je u plafon kao da je čuo neki neobičan zvuk i pitao se otkud dopire.

Lujza je u tom trenutku poludela. Ispustila je zastrašujući vrisak, otela se kao veštica koju su zatvorili u vreću sa pobesnelom mačkom. Izašla je iz sobe i sjurila niz stepenice.

U prizemlju se okupila gomila ljudi. Gosti hotela i komšije koje je uzburanio pucanj videli su kako se pojavljuje gola Lujza i vrišteći gura sve redom.

Prošla je kroz vrata hotela.

U nekoliko koraka izbila je na Bulevar Monparnas i počela da trči.

Prolaznici nisu ugledali голу devojkicu, već prikazu, krvavo telo, izbezumljeni pogled, trčala je u cikcak, posrtala, ljudi su se pitali hoće li najednom preći ulicu, baciti im se pod točkove, kola su usporavala, autobusi kočili, neki čovek je zviznuo sa platforme, automobilske sirene su se oglasile, ona nije čula ništa, koračala je užurbano, bosonoga, prolaznici s kojima se susretala ostajali su zaprepašćeni prizorom. Nije prestajala da maše rukama, kao da rasteruje oblake zamišljenih insekata, krivudala je po trotoaru, tu prošla duž izloga, nešto dalje zaobišla autobuskul stanicu, spotakla se, ljudi su se svuda sklanjali, niko nije znao šta da radi.

Čitav bulevar bio je uzbuđen. Ko je to, upitao je jedan, neka luda, mora da je odnekud pobegla, trebalo bi je uhapsiti... Ali Lujza je već bila prošla i uputila se prema raskrsnici Monparnas. Još je bilo veoma hladno, plavi krugovi počeli su da joj izbijaju tu i tamo po telu. Imala je lice mahnite osobe, kao da će joj oči iskočiti iz glave.

Na trotoaru je je neka stara i mršava žena sa turbanom, kao kućepaziteljka, videla da pristize i odmah pomislila na svoju pranećakinju, koja mora da je bila istih godina.

– Zaustavila se naglo, kao da je tražila put. Ni pet ni šest, skinula sam kaput i nabacila joj ga na ramena. Pogledala me je i pala, tu preda mnom, kao proštac, nisam znala kako da je zadržim, na sreću bilo je tu ljudi da mi pomognu. Smrzla se načisto ta mala...

Okupljanje ljudi privuklo je policiju, jedan čuvar reda ostavio je bicikl na trotoaru i laktovima se probio kroz malu gomilu koja se tiskala i komentarisala.

Zatekao je mladu ženu, čija se golotinja nazirala ispod mantila, kako čuča na zemlji, briše lice gornjim delom podlaktice umrljane krvlju i dahće kao da se porađa.

Lujza je podigla pogled, najpre ugledala kapu, potom uniformu.

Bila je zločinac, dolazili su da je uhapse.

Prestravljeno je pogledala oko sebe.

Kao da je ošinu grom, ponovo je začula pucanj, osetila miris baruta. Zavesa od krvi spusti se sa neba i odvoji je od ostatka sveta.

Ispruži ruke, vrisnu.

I onesvesti se.